

DEBATT

Studentenes ekstrajobber – redningsplanker eller fallgruver?

MÅ BLØ ØKONOMISK: - En student som ikke makter å ta eksamener i det tempoet Lånkassen legger opp til eller som tjener for godt, må blø for dette økonomisk, skriver Bernt Arne Bertheussen ved Handelshøgskolen/UIT. På bildet holder Magne Gundersen kurs om privatøkonomi for studenter på universitetet i vår. Foto: Christer Pedersen

Av Bernt Arne Bertheussen, Handelshøgskolen/UIT

En student som ikke makter å ta eksamener i det tempoet Lånkassen legger opp til eller som tjener for godt, må blø for dette økonomisk.

Også i høst tar de unge ansvar og strømmer til landets universiteter og høyskoler for å investere i sin egen og vår felles fremtid. Full av entusiasme og energi går de inn i en tilværelse preget av hardt tankemessig arbeid og materiell forsakelse.

Studielånet strekker ikke til.

Det månedlige bidraget til en heltidsstudent er på bare 6.800 kroner fra Lånkassen, men ved semesterstart utbetales 18.000 for at studentene skal få råd til å kjøpe seg lærebøker og annet materiell de trenger. To måneder med sommerferie må en student finansiere selv.

Ifølge Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) koster det 7.500 kroner i måneden å drifte en voksen person i Norge. Det forutsettes da at han har et rimelig forbruk som kan godtas av folk flest. Bokostnader er ikke med i dette beløpet. Det er heller ikke kostnader til bilhold.

Underskudd. De få studentene som kan og vil bo gratis hjemme, vil stort sett få endene til å møtes med studielånet. Verre er det for de mange som må leie

seg et kryptinn i byen. Et slikt kan koste opp mot 4.000 i måneden når vi tar med strøm. Regnskapet til disse studentene går derfor i minus.

Underskuddene må selvsagt finansieres. Bidrag fra ei rikmor eller en velstående far kan løse problemene, men ikke for alle. Et alternativ kan være å knipe inn på ei livrem som kanskje er stram nok fra før. I praksis velger de fleste studentene en tredje metode for å bli kvitt sine tap. De øker inntektene ved å skaffe seg en lønnet ekstrajobb.

Studentene må altså jobbe for å tjene mer penger, og noen arbeider så mye at det går ut over tida de ellers burde brukt til å studere. En student som består eksamen i et kurs, høster vanligvis ti studiepoeng. Det må produseres seksti poeng i løpet av et år for at progresjonen skal følge normen til Lånkassen. En undersøkelse av Statistisk sentralbyrå fra 2004/05, viser at bare én tredel av landets registrerte studenter da oppnådde seksti studiepoeng eller mer.

Stipendgulrota. En student som klarer å holde en normal progresjon og som dessuten bor borte, vil motta ei saftig gulrot fra Lånkassen. Gulrota består i at 40 prosent av lånet blir gjort om til stipend. I år betyr dette at 36.000 av lånet

på 91.000 blir konvertert til stipend. Poenget med dette sterke incentivet er å motivere studentene til å jobbe med studiene sine på heltid.

Det vil koste en student dyrt å bruke ett år ekstra på for eksempel en Bachelorgrad som er normert til tre år. For det første vil han gå glipp av 36.000 i stipend siden han ikke makter å holde normal progresjon. For det andre må han låne 91.000 ekstra av Lånkassen for å finansiere det fjerde studieåret sitt (54.000 hvis han består eksamenene som gjenstår siden 36.000 av lånet på 91.000 da blir gjort om til stipend). Men den største kostnaden ved å bruke lengre tid på studiene, er at han vil miste et helt år med full inntjening i arbeidslivet.

Sier vi at bruttolønna til en nyutdannet Bachelor er 350.000 og at han betaler 30 prosent skatt, vil han tape 245.000 i netto inntekt på ekstraåret han bruker på studiene sine. Til sammen vil altså det fjerde studieåret koste han 36.000 (stipendtap) + 54.000 (ekstra lån) + 245.000 (tapt arbeidsinntekt) = 335.000 kroner!

Inntektspisen. Lånkassen kan også svinge pisen for å hindre at lønnet ekstraarbeid skal stjele for mye av tida til studentene. En student som tjener mer enn 145.000 i året,

vil få avkortet stipendet sitt med 50 prosent av inntekten som overstiger maksimumsbeløpet. En lønnsinntekt på for eksempel 165.000 vil da føre til en stipendreduksjon på 10.000. Den beregnes slik: $(165 - 145) * 50$ prosent.

Dette er en ekstra stipendsskatt som kommer på toppen av inntektsskatten som studentene uansett må betale av pengene de tjener. Tjener en student mer enn 145.000 i året, vil han betale en marginalskatt på ca. 76 prosent (stipendsskatt på 50 prosent pluss inntektsskatt på ca. 26 prosent). Av hver krone studentene tjener over 145.000 i året, vil han altså bare beholde 24 øre selv. Staten stikker av med resten.

Økonomisering. For de fleste er det å være student det samme som å være blakk, og slik har det vært for mange av oss. Skal man først oppleve pengemangel, tror jeg studietida er den beste siden man da har bare ansvaret for seg selv.

En student som opplever knapphet på penger vil lære å forvalte det vesle han har på en god måte, og han vil få kunnskaper om økonomisering som er vanskelig å tilegne seg gjennom lærebøker. De strenge reglene til Lånkassen gjør det midlertidig like viktig for en student å økonomisere med tida si som med pengene sine.

Delvis enig med Hagen

Av Johannes Hansen, Marislett

C.I. Hagen har fått mye «pepper» i den siste tiden på grunn av sin uttalelse om at de fleste terrorister er muslimer. Han har delvis rett. Det er bare det, at det aller meste av den muslimske terroren ikke utføres i Europa, men mot andre muslimer i muslimske land.

I uka etter terrorbombinga av regjeringskvartalet og Utøya-massakren, da norske medier hadde «unntakstilstand», kunne BBC og CNN melde om bilbomber og massaker i Irak, Iran, Afghanistan og Pakistan med et antall ofre som langt oversteget ofrene i Norge.

Man kan i så måte si at Anders B. Breivik fungerer som «Al Quida med motsatt fortegn». Så er det også en sak at norske medier, for ikke å «stigmatisere enkelte folkegrupper», betegner terrorhandlingene i muslimske land som «sektersk vold». Det skal liksom høres litt «penere ut.»

C. I. Hagen har også «fått pepper» fordi han sier at rettssaken mot A.B. Breivik må kunne gjøres hurtig unna. Der er jeg også delvis enig med Hagen. Påførende og etterlatte må, dersom de ønsker det, få full og detaljerte opplysninger omkring dødsfallet/drapet, og hva som eventuelt kunne vært gjort annerledes fra politiets side.

Dette har ingenting med den påfølgende rettssaken å gjøre. Forbrytelsen er oppklart og tilstøtt, og befaring på åstedet er foretatt. Jeg skulle ønske at bevisførselen i både Treholt-saken og Orderudsaken var like godt dokumentert. Det er den ikke, og det vil for all fremtid herske tvil omkring disse sakene. Særlig når det også foreligger hemmeligstemplede dokumenter. Slikt er å be om konspirasjonsteorier!

Jeg tror Ivan Kristoffersen når han (artikkelen «Hatet fra Høyre») sier at «Anders B. Breivik vil bli dømt for det han har gjort, og ikke for det han er eller for politisk ståsted.» Nå har det seg imidlertid slik, at kynismen finnes i alle partier og det finnes nok krefter i Arbeiderpartiet som ønsker å holde denne saken «varm», om så til stortingsvalget om to år. Det vil i så fall vise seg, for jo lengre denne saken «hales ut», jo mer politikk «går det i den!»

Mer brukerstyring i eldretiltakene

Av Aud Overå Fyhn, listekandidat for Tromsø Arbeiderparti

Verdig eldreomsorg, fra ord til handling, sier Siv Jensen i et avisinnlegg 18. august.

Målene for eldreomsorgen slik hun skisserer dem der, stemmer godt med Aps mål. Velkommen etter.

Arbeiderpartiet har allerede lenge handlet fram mot målene. Vi ser at mye gjenstår, vi vet at mange venter, men vi er underveis.

Vi ber om din medvirking for å nå fram. Bruk oss!